

Miguel de Unamuno

Satranç Ustası
Don Sandalio'nun
Romanı

Türkçesi: İsmail Yerguz

Roman

I

31 Ağustos 1910

Sevgili Felipe sahilde sakin bir köşedeyim, denize bakan dağların eteğinde; hiç kimse tanımıyor beni burada ve Allaha şükür ki ben de kimseyi tanımıyorum. Bildiğin gibi ben buraya yakınlarımdan ve başka insanlardan kaçmak için geldim, denizin dalgaları ve bir süre sonra bu dalgalar gibi yuvarlanacak olan ağaçların yapraklarıyla arkadaşlık etmek için geldim.

Yeni bir insanlardan kaçma hastalığı nöbeti ya da daha doğrusu antropofobi beni attı buralara bildiğin gibi çünkü ben insanlardan nefret etmekten ziyade korkuyorum. Bende acınası bir yetenek gelişti... Gustave Flaubert'e göre Bouvard ve Pécuchet'sinin zihinlerinde gelişen yetenektir bu: aptallığı görmek ve artık tahammül edememek ona. Benim için onu görmek ve işitmek söz konusu olmasa da durum bu; *aptallığı* görmek de her gün, durmaksızın gençlerin ve yaşlıların, koca aptalların

ve kötülerin aptallıklarını işitmek de değil mesele benim için. En kötü ve zararlı diye tanınanlar en büyük *aptallıkları* yapıyorlar. Ayrıca çok iyi bildiğim gibi sen bana kendi sözlerimle karşı çıkacaksın ve benim sık sık söylediğim lafı yineleyeceksin: dünyanın en aptal adamı hiç aptalca bir laf etmeden ve hiçbir aptallık yapmadan ölen adamdır.

Kimi zaman karşıma çıkan insan gölgeleri arasında yalnız Robinsón Crusoe'yu oynamam bir şeyi değiştirmiyor.

Hatırlar mısın birlikte okuduğumuz *Robinsón*'un o müthiş bölümünü: kayığına giderken kumsalda bir çıplak ayak izi görüp şaşırmasını. Dona kalmış, yıldırım çarpmıştır adeta, bir hayalet görmüş gibi olur. Çevresine bakar, kulak kabartır, bir şey görmez, bir şey duymaz. Kumsalda dolaşır, gene bir şey duymaz, görmez! Sadece bir ayak izi, parmaklar, topuk... ayağın parçalarından izler vardır... Ve Robinsón çok şaşkın ve sıkıntılı bir halde barınağına, tahkimli bölgesine dönerken iki üç adımda bir arkasına bakar, ağaçları ve bitkileri birbirine karıştırır, uzaktan her ağaç gövdesinin birtakım belirsizlikler ve işaretler barındıran bir insan olduğunu sanır.

Ne kadar da Robinsón'a benzetiyorum kendimi! Çıplak insan ayağı izleri görmekten değil çılgın ruhlarının sözlerini duymaktan kaçıyorum ve aptallıklarının bulaşmasından korunmak için yalnız olmak istiyorum. Ve kırılan dalgaların sesini ya da

dağdaki ağaçların yaprakları arasındaki rüzgârın uğultusunu duymak için sahile kaçıyorum. Bir erkeklik sorunu değil! Kadınlık da değil tabii ki! Olsa olsa henüz konuşmayı bilmeyen, evde ana-babasının kendisine bir papağana öğretir gibi öğrettikleri teşekkürleri tekrarlayamayan bir çocuktur söz konusu olan.